

Załącznik Nr 1
Uzasadnienie pozytywnej opinii wniosku o nadanie
dr Pawłowi Rękowi stopnia doktora habilitowanego
nauk biologicznych, w dyscyplinie biologia

1. Podstawowe dane z życiorysu naukowego habilitanta

Dr Paweł Ręk jest absolwentem Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego, gdzie uzyskał licencjat 2001 roku, a następnie obronił pracę maderską uzyskując dyplom magistra biologii w roku 2003. Na studia doktoranckie przeniósł się do Poznania, na Wydział Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Tutaj, w 2010 roku, uzyskał stopień doktora nauk biologicznych w zakresie biologii, na podstawie obrony rozprawy pt. „Komunikacja dźwiękowa u derkacza *Crex crex*”. W październiku 2011r. dr Paweł Ręk został zatrudniony na etacie adiunkta w Zakładzie Ekologii Behawioralnej na Wydziale Biologii UAM, gdzie pracuje do dnia dzisiejszego.

Zainteresowania naukowe dr Pawła Ręka są ściśle ukierunkowane, a dotyczą interesujących, wciąż słabo poznanych aspektów komunikacji zwierząt, głównie komunikacji akustycznej. Za pomocą dość nieskomplikowanych, lecz dobrze przemyślanych eksperymentów (zarówno terenowych, jak i przeprowadzonych w sztucznych warunkach) habilitant stara się odpowiedzieć na pytania jak powstała, jak przebiega i czemu służy owa komunikacja. Materiałem badawczym (modelem) w jego badaniach są głównie ptaki (derkacz), a także owady (świerszcz). Sam habilitant w swoim autoreferacie wymienia kilka głównych dotychczasowych osiągnięć. (1) U derkacza, informacja o charakterze motywacyjnym może być kodowana za pomocą prostej składni. (2) Tego typu składnia może być przekazywana kulturowo, choć gatunek ten należy do nie uczących się śpiewu, a struktura akustyczna poszczególnych głosów tworzących składnię jest dziedziczona (warunkowana genetycznie). (3) Odnosnie tzw. cichych głosów (sądzono dotąd, że mają one swoje źródło w ich niskiej amplitudzie) habilitant udowodnił, że przede wszystkim są efektem wąskiego i niskiego zakresu częstotliwości co ułatwia maskowanie głosu przez szum tła i utrudnia „podsluchiwanie”. (4) U świerszcza domowego, na decyzje rozrodcze samic silny wpływ ma struktura akustyczna dźwięków wytwarzanych przez samca.

2. Staże naukowe ważne w doskonaleniu warsztatu naukowego

Dr Paweł Ręk odbył trzy staże (w tym jeden krótkoterminowy) w zagranicznych ośrodkach naukowych:

- Uniwersytet Los Lagos; Osorno, Chile (dr Jaime Jimenez); 01.09.2004r. – 30.11.2004r.; praca na stanowisku asystenta badawczego
- Uniwersytet Kopenhaski (prof. Torben Dabelsteen); 16.04.2012r. – 20.04.2012r.; staż naukowo-badawczy
- Australijski Uniwersytet Narodowy; Canberra (prof. Robert D. Magrath); 01.10.2013r. – 30.06.2016r.; staż podoktorski finansowany z programu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego pn. „Mobilność Plus”.

3. Dotychczasowa i aktualna mobilność habilitanta (projekty międzynarodowe, krajowe, udział w konferencjach i efekty współpracy międzynarodowej)

Bardzo mocną stroną habilitanta jest współtworzenie i udział w projektach badawczych; czterech krajowych i jednym międzynarodowym (Australian National University), w którym jest głównym wykonawcą (zamknięcie projektu przewidziane jest na rok 2016). Dwa inne projekty są w fazie realizacji: jeden finansowany przez NCN, a drugi przez MNiSW. W obu przypadkach dr Ręk jest ich

kierownikiem. W swoich najwcześniejszych projektach (oba finansowane ze środków MNiSW) habilitant był ich głównym wykonawcą. Jeden zakończył się w 2009, a drugi w 2010 roku.

Dr Paweł Ręk brał udział w kilku konferencjach naukowych, w tym siedmiu międzynarodowych. Na trzech z nich (w tym dwóch zagranicznych) wygłosił referaty; w 2007 w Toruniu (Toruńskie Seminarium Ekologiczne), w 2010r. w Perth, Australia (Congress of the International Society for Behavioral Ecology), a także w 2013r. wraz z prof. T. Osiejukiem w Newcastle, Wielka Brytania (Joint meeting of the 33rd International Ethological Conference & the Association for the study of Animal Behaviour)

Choć efekty współpracy międzynarodowej habilitanta nie są na razie szczególnie widoczne, pamiętać należy, że jest on u progu rozwijającej się kariery naukowej. O tym, że świat naukowy go zauważył (konferencje) i że ma już swoją „markę” wśród specjalistów – dowodzi zarówno projekt australijski, jak również (a być może przede wszystkim) powierzenie mu recenzji wydawniczych w takich pismach jak *Animal Behaviour* czy *Journal of Ornithology*.

4. Wartościująca ocena najważniejszych osiągnięć stanowiących wkład Kandydata do dyscypliny

Główną miarą osiągnięć naukowych są publikacje. Choć w przypadku habilitanta ich liczba jest stosunkowo niewielka (kilkanaście pozycji łącznie z habilitacyjnymi), to ich jakość budzi uznanie. Ponadto są to prace jedno-, a co najwyżej dwu- lub trój-autorskie, w których udział dr Ręka jest zwykle wiodący. Świadczy to o jego samodzielności i dojrzałości, wyróżniającej jak na tak młody wiek. Na rzecz jakości świadczy szerokie, kilkakrotne cytowanie prac nad derkaczem w światowym podręczniku „Principles of animal communication” (Bradbury & Vehrencamp 2012). Oznacza to, że wyniki i wnioski jakie dr Ręk przedstawia w swoich pracach są ważne, cenne i wnoszą znaczący wkład do wiedzy, a zwłaszcza do specjalności którą reprezentuje.

5. Dane bibliometryczne

Dr Paweł Ręk jest autorem 13 publikacji (12 po doktoracie), a po wyłączeniu czterech prac zgłoszonych do habilitacji jako osiągnięcie naukowe – 9 prac, z których 7 opublikowano w czasopiśmie z listy *Journal Citation Reports*. W sumie zatem, wg baz Scopus i Web of Science (z dnia 13.10.2014r.) dr Ręk opublikował 11 prac. Dają one sumaryczny *impact factor* równy 25.

W trzech recenzjach znajdujemy nieznacznie odmienne wartości bibliometryczne osiągnięć publikacyjnych habilitanta. Profesorowie W. Meissner i T. Stawarczyk podają liczbę cytacji 50, Indeks Hirscha 4 (wg bazy *Web of Science*). Takie same wartości wymienia habilitant w swoim autoreferacie. Natomiast dr hab. A. Surmacki notuje liczbę cytacji 42, a 30 bez autocytacji (*Web of Science*), oraz Indeks Hirscha 3, wg obu głównych baz danych. Suma punktów wg listy MNiSW za publikacje przekracza 350. Wartości wskaźników bibliometrycznych ocenić więc trzeba jako zadawalające.

6. Osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne

Dr Paweł Ręk prowadził w ramach pensum adiunkta zajęcia dydaktyczne na Wydziale Biologii UAM. Były to: konwersatoria („Metodyka i metodologia nauk przyrodniczych” „Sygnały i komunikacja zwierząt”), pracownia komputerowa („Analiza statystyczna”, „Metody statystyczne w biologii”) oraz zajęcia terenowe („Metody badań ekologicznych”, „Szata roślinna i fauna Wielkopolski”).

Na szczególną uwagę zasługuje opracowanie wykładów i ćwiczeń w ramach kierunku „Environment protection” (studia stacjonarne II stopnia w języku angielskim) – co można również traktować jako osiągnięcie organizacyjne.

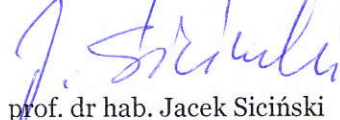
Dr Ręk był promotorem jednej pracy licencjackiej i jednej pracy magisterskiej na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza. Był też naukowym opiekunem pomocniczym doktoranta.

7. Krótkie odniesienia do recenzji

Wszystkie recenzje zgodnie podkreślają znaczący wkład habilitanta w poszerzenie i rozwój wiedzy o komunikacji zwierząt. Dostrzegają jednocześnie zbyt skromny ilościowo dorobek publikacyjny i stawiają pytanie, czy wniosek nie jest przedwczesny. W tym kontekście Prof. Meissner pisze: „W moim odczuciu osiągnięcia naukowo-badawcze habilitanta spełniają tylko w minimalnym stopniu wymagania stawiane przed osobami ubiegającymi się o stopień doktora habilitowanego”. Prof. Stawarczyk zauważa, że „Ilościowo dorobek Habilitanta może wydawać się stosunkowo skromny (...) Jest to zrozumiałe (...), wszak od uzyskania stopnia doktora upłynęły zaledwie 4 lata. W tym przypadku liczy się jednak jakość prac, a nie ich ilość”. Także dr hab. Adrian Surmacki zwraca uwagę na małą liczbę pozycji w spisie dorobku habilitanta, pisząc: „Pojawia się pytanie: czy w związku z powyższym, wniosek o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego nie został złożony przedwcześnie? Moim zdaniem absolutnie nie! Wskazuje na to wysoka ranga czasopism, w jakich ukazały się prawie wszystkie publikacje”. Prof. Stawarczyk za słabszą stronę sylwetki habilitanta uważa brak innego, poza naukowym, typu aktywności (popularyzatorskiej, redakcyjnej, itp.). Tłumaczy to młodym wiekiem (krótką karierą) i skoncentrowaniem uwagi na własnych przedsięwzięciach naukowych. Były to niemalże jedyne wątki krytyczne lub dyskusyjne, jakie znalazły się w recenzjach. Opinie pozytywne uzyskały znaczącą przewagę, a merytoryczna ocena samego osiągnięcia naukowego pt. „Adaptacje funkcjonalne w sygnalizacji akustycznej zwierząt” w przypadku wszystkich recenzji jest bardzo pozytywna. Prof. Stawarczyk konkluduje: „... osiągnięcie naukowe wnosi znaczny wkład w rozwój wiedzy o komunikacji zwierząt, a tym samym do wiedzy ogólnej z zakresu biologii. Prace stanowiące osiągnięcie naukowe zawierają liczne elementy nowatorskie”. Dr hab. A. Surmacki w swoich wnioskach końcowych pisze, że „Zarówno prace składające się na osiągnięcie naukowe dr Ręka, jak również pozostały dorobek naukowy stanowi cenny wkład w badania nad komunikacją dźwiękową zwierząt, zwłaszcza chruścieli. Publikacje przedstawione do oceny nie są zbyt liczne, ale ich jakość świadczy o (...) dużej dojrzałości i samodzielności badawczej habilitanta”. Wreszcie, Prof. Włodzimierz Meissner „Nie ma wątpliwości, że stał się on (habilitant) wysokiej klasy specjalistą w swojej dziedzinie” i popiera wniosek dr Pawła Ręka o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego nauk biologicznych w dyscyplinie biologia. Podobne poparcie deklarują, kończąc nim swoje recenzje, Prof. Tadeusz Stawarczyk i dr hab. Adrian Surmacki. Zdaniem wszystkich recenzentów, jak i pozostałych członków komisji, dr Ręk spełnił ustawowe wymagania stawiane kandydatom do stopnia doktora habilitowanego.

Poznań, 05 listopada 2014r.

Przewodniczący Komisji

prof. dr hab. Jacek Siciński